

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

MAJA ŠKUFGA

**Analiza prevodov deležniških in deležijskih struktur v delu
Mala življenja (Vies minuscules) Pierra Michona v prevodu
Saše Jerele**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Mojca Smolej

Somentorica: doc. dr. Florence Lucienne

Gacoin Marks

Dvodisciplinarni univerzitetni študijski

program prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, september 2014

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem mentorici doc. dr. Mojci Smolej za vse koristne napotke in strokovno pomoč pri oblikovanju diplomskega dela, prav tako tudi somentorici doc. dr. Florence Lucienne Gacoin Marks za pomoč pri izbiri dela za analizo. Predvsem pa obema hvala za prijaznost, ki je pisanje naloge precej olajšala.

Hvala tudi najbližjim za vso podporo, pomoč in potrpežljivost.

Izvleček

Analiza prevodov deležniških in deležijskih struktur v delu *Mala življenja (Vies minuscules)* Pierra Michona v prevodu Saše Jerele

Delo Pierra Michona *Mala življenja*, [*Vies minuscules*], je v slovenščino prevedla Saša Jerele. Soočiti se je morala z zapleteno sintakso, ki bi bila v slovenskem jeziku še kompleksnejša, saj deležniške in deležijske strukture niso najbolj pogoste. Francoske neosebne glagolske oblike se v slovenščino največkrat prevajajo z osebnimi glagolskimi oblikami. Besedotvorno med deležnike spada tudi izglagolski pridevnik (l'adjectif verbal), ki se z odnosnico ujema v spolu in številu. Deležje (le gérondif) in sedanji deležnik (le participe présent) se z odnosnico ne ujemata. Od vseh analiziranih primerov (45) so le trije prevedeni popolnoma enakovredno (z deležnikom ali deležjem).

Ključne besede: deležnik, deležje, participe présent, gérondif, Pierre Michon, Saša Jerele

Abstract

The *Small lives* [*Vies minuscules*] by Pierre Michon was translated into Slovene by Saša Jerele. She has to tackle with complex syntax in general, but the thing that makes it even more complex is the fact that the use of present participles and gerunds has a rather rare appearance in the Slovene language. The French impersonal verbal forms are translated to Slovene by the help of personal verbal forms. From the word-formation point of view adjectives that stem from verbs are also classified as present participles meaning that it agrees with the noun in gender and number. The gerund and the present participle do not match with the word. Among all examples (45), there could only three examples be found that are translated in the same way as in the original text (i. e. with the present participle or with gerund).

Key words: participle present, gerond, participe présent, gérondif, Pierre Michon, Saša Jerele

KAZALO

Kazalo.....	4
1. Uvod.....	5
2. Avtor in delo.....	6
2.1 Pierre Michon.....	6
2.1.1 Literarni slog in dela	6
2.2 Saša Jerele	7
2.3 <i>Mala življenja (Vies minuscules)</i>	8
2.3.1 Vsebina.....	8
3. Strukture v prevodu.....	12
3.1 Zveze stavkov – skladenjska razmerja	12
3.2 Besedne vrste.....	12
4. Deležniške in deležijske strukture.....	14
4.1 Slovenščina.....	14
4.1.1 Deležnik	14
4.1.2 Deležje.....	15
4.1.3 Raba.....	15
4.2 Francoščina.....	16
4.2.1 Le participe présent	16
4.2.2 Le gérondif	16
5. Analiza	18
6. Zaključek.....	26
7. Viri in literatura.....	30

1. UVOD

V diplomskem delu bom analizirala prevode deležniških in deležijskih struktur v delu *Mala življenja (Vies minuscules)* francoskega avtorja Pierra Michona.

Čeprav se lahko opiramo na nekaj danih pravil, prevajanje polstavkov ostaja dokaj nedoločeno; poleg jezikovne kompetence je bistvena tudi zunajjezikovna kompetenca. Tujejezične strukture lahko prevajamo, ne da bi točno razumeli, kaj je umetnik hotel povedati, lahko jih parafraziramo, ne da bi natanko vedeli, če je umetnik enakega mnenja (Havu 2002a).

Deležniške in deležijske strukture so v francoskem jeziku precej pogoste, medtem ko jih v slovenskem jeziku zasledimo le malokrat, če seveda izvzamemo deležnike, ki se uporabljajo za tvorjenje sestavljenih časov. Obravnavani bodo sedanji deležniki (*les participes présents*) in deležja (*les gérondifs*). Nekateri deležniki, ki opisujejo stanje, so postali pridevniki; ta pojav zasledimo v slovenskem in francoskem jeziku. Pri analizi bodo torej upoštevani tudi izglagolski pridevniki (*les adjectifs verbaux*), saj besedotvorno sodijo med deležnike, opravljajo pa funkcijo levega prilastka.

V prvem delu bom predstavila življenje in delo avtorja Pierra Michona ter prevajalke Saše Jerele. Temu sledijo kratki povzetki vsake novele. V drugem delu bom predstavila strukture, ki se namesto deležniških in deležijskih struktur pojavljajo v slovenskem prevodu. Sledi podrobnejša predstavitev samih deležniških in deležijskih struktur v slovenskem in francoskem jeziku. V zadnjem delu bosta prikazana analiza primerov in zaključek, kjer bodo povzete končne ugotovitve.

2. AVTOR IN DELO

2.1 PIERRE MICHON

Francoski pisatelj Pierre Michon se je rodil 28. marca 1945 v osrednjefrancoskem mestu Châtelus-le-Marcheix. Oče je zapustil družino in ostala sta sama z materjo. Otroštvo je preživel v Mouriouxu. V gimnazijskih letih je živel v internatu v Guéretu, potem se je odločil za študij književnosti v Clermont-Ferrandu. Diplomsko delo je hotel posvetiti Antoninu Artaudu,¹ vendar dela ni dokončal. Pridružil se je gledališki družini, s katero je potoval po Franciji.

V svet pisateljstva je vstopil razmeroma pozno; pri sedemintridesetih letih je objavil svojo prvo knjigo *Mala življenja (Vies minuscules)*, ki ga je, kot je pozneje sam rekel, rešila propada: ali bi postal brezdomec ali pa pisatelj. Sledila je knjiga *Rimbaud, le fils*, kjer so združena kratka besedila o Rimbaudovi usodi. Bolj romaneskni sta *La Grande Beune* in *Abbés*. V knjigi *La vie de Joseph Roulin* razkriva zgodbo o preprostem poštarju, ki je bil dober prijatelj slikarja Van Gogha, saj je naredil več portretov Roulina in ostalih družinskih članov. S tem Michon izpostavi razmak med mizernim slikarjevim življenjem in poznejšo nepredstavljivo usodo njegovih slik. Roman *Les Onze* govori o slikarju Corentinu in o njegovi monumentalni sliki enajstih članov t. i. Odbora za javno blaginjo (Comité de salut public);² v resnici sta slikar in njegova slika fiktivna. Za ta roman je Michon prejel literarno nagrado Francoske akademije.³

2.1.1 LITERARNI SLOG IN DELA

Michonov slog zaznamuje vneto in zagrizeno delo na samem jeziku, zaradi česar se njegova dela približujejo poeziji v prozi. Besede so skrbno izbrane, v vsaki povedi dobijo poseben pomen. Govorniški slog se odraža v muzikalnosti fraz; tako povedi spominjajo na govor ali na besedilo, namenjeno petju. Nekateri avtorji so v tem odkrili vpliv velikih govornikov 17. stoletja in srednjeveške poezije, ki so jo običajno izvajali trubadurji. Michon se torej skuša vrniti h govorjenemu jeziku, za katerega se zdi, da je izgubil vez z zapisanim jezikom v knjigah. Svojo vizijo literature je predstavil v delu *Le Roi vient quand il veut*, kjer razjasni

¹ Francoski gledališki teoretik, igravec, pisatelj, esejist, pesnik in risar.

² »Comité de salut public« je deloval med t.i. strahovlado (»La Terreur«) od 1793 do 1794 v Franciji.

³ »Grand prix du roman de l'Académie française« je literarna nagrada, ki jo vsako leto oktobra podeljuje Francoska akademija. Z njo otvori sezono podeljevanj literarnih nagrad v Franciji.

odnos do slikarstva in Rimbauda. Flaubertova *Gospa Bovary* (*Madame Bovary*) je zanj eno največjih literarnih del, saj je tak slog je po njegovem mogoče najti le še v Bibliji.

Dela:

- *Vies minuscules*, 1984; 1996; slovenski prevod *Mala življenja*, 2011
- *Vie de Joseph Roulin*, 1988
- *L'Empereur d'Occident*, 1989; 2007
- *Maîtres et serviteurs*, 1990
- *Rimbaud le fils*, 1991; 1993
- *Le Roi du bois*, 1992
- *La Grande Beune*, 1995; 2006
- *Le Roi du bois*, 1996
- *Mythologies d'hiver*, 1997
- *Trois auteurs*, 1997
- *Abbés*, 2002
- *Corps du roi*, 2002
- *Le Roi vient quand il veut: propos sur la littérature*, 2007
- *Les Onze*, 2009
- *Vermillon*; z Anne-Lise Broyer, 2012

2.2 SAŠA JERELE

Saša Jerele je francistka, komparativistka in svobodna prevajalka iz francoščine. Prevaja zahtevnejša leposlovna in humanistična dela. Med pomembnejše prevode spada prevod romana *Hadrijanovi spomini* Marguerite Yourcenar (2001), za katerega je leta 2002 dobila priznanje za mladega prevajalca.

Pomembnejši prevodi:

- Jacques Derrida: *Dar smrti* (*Donner la mort*), 2004,
- Ernest Renan: *Jezusovo življenje* (*Vie de Jésus*), 2008,
- Dai Sijie: *Neke noči, ko luna ni vzšla* (*Par une nuit où la lune ne s'est pas levée*), 2008,
- Marguerite Yourcenar: *V pobožen spomin* (*Souvenirs pieux*), 2014,
- Marguerite Yourcenar: *Severni arhivi* (*Archives du nord*), 2010,
- Francis Ponge: *V imenu stvari* (*Le parti pris des choses*), 2010,
- Antonin Artaud: *Heliogabal ali Anarhist na prestolu* (*Héliogabale ou L'Anarchiste couronné*), 2012,
- Jules Michelet: *Rimska zgodovina* (*Histoire romaine*), 2013.

2.3 MALA ŽIVLJENJA (*VIES MINUSCULES*)

Michonova knjiga je izšla leta 1984 pri založbi Gallimard. Knjigo sestavlja osem novel, pripovedujočih o življenjih podeželskih ljudi, ki jih je avtor srečal v življenju. Skupna nit vsem novelam je nepreverljiva avtobiografskost, saj se skozi življenja podeželanov kaže tudi avtorjevo življenje in njegova pot do pisateljstva. V vseh novelah se pokaže izrazita pisateljeva naklonjenost do skrbno izbranega jezika, ki naj ne bi bil sam sebi namen. Usode opisanih oseb so namreč neznatne, njihova življenja so povsem nepomembna, zato jim je avtor hotel povrniti spoštovanje z izdelanim jezikom. V delo so mojstrsko vpleteni odlomki in citati iz temeljnih del predvsem francoske literature.

Jezik ima v *Malih življenjih* enako, če ne še bolj pomembno vlogo kot same usode ljudi. Odlikujejo ga večšina prehajanja zgodbe, asociacijski preskoki in njihovo prepletanje z metaforami. S spretnim vpletanjem podrobnosti v dolge povedi Michon ustvari slog, podoben Flaubertovemu, le da je ta osvobojen eseizma in navezave na mitologijo. Michonovo poznavanje in občudovanje francoske literature se pokaže tudi v izbranih odlomkih iz temeljnih del, ki jih ves čas vpleta v svoje pisanje.⁴

2.3.1 VSEBINA

Prva novela govori o življenju Andréja Dufourneauja. Že na začetku se pripovedovalec začne spraševati o svojem izvoru, potem pa razkrije družinsko zgodbo svojih prednikov. André Dufourneau je k družini prišel kot rejenc, ki je pomagal pri kmečkih opravilih. Pripovedovalčeva babica, ki je bila deset let starejša od prišleka, ga je vzljubila in ga vzgajala, šolal se ni nikoli. Čez nekaj let so k vojakom vpoklicali Félix, pripovedovalčevega dedka, kmalu zatem pa še Andréja. Vleklo ga je v Afriko, na Slonokoščeno obalo, kamor je odšel s pohlepno mislijo »ali se vrnem bogat ali pa bom tam doli umrl.« (Michon 2011: 17) Pripovedovalec to primerja s silo, ki je njega samega vlekla v pisateljstvo, a takrat ni vedel, »da je pisanje še temačnejša, vabljujejša in varljivejša celina od Afrike in pisatelj vrsta, ki se izgublja še hlastneje kot raziskovalec.« (Michon 2011: 18) André je odšel, pripovedovalčevim starim staršem je iz Afrike občasno pošiljal pisma, nekoč se je celo vrnil na obisk. Zadnji znamenji življenja sta bila njegovo pismo in zavojček še zelene kave, potem pa od njega ni bilo več glasu. Pripovedovalec se sprašuje o njegovi smrti in usodi, ki pa se ju ne bi nihče spominjal, »če vam ne bi /.../ [on] pripovedoval o njem.« (Michon 2011: 26)

⁴ Povzeto po člankih na spletnih straneh *Mladine* in *Modrijana*.

V drugi noveli je opisano življenje Antoina Pelucheta, zadnjega moškega potomca svojega rodu. Nanj je spominjala svetinja Peluchetovih, neznatni amulet, ki je pravo vrednost pridobil šele z babičino pripovedjo. Ta svetinja je bila »drobcena lončena devica z detetom« (Michon 2011: 30), ki so jo ljudje nosili ob različnih vsakdanjih priložnostih, tudi ob smrti in rojstvu. Svetinja je prišla do Antoina, ki so ga imeli starši kot pozno rojenega otroka radi, vendar je oče kmalu opazil nekakšno »življenjsko lenobnost« (Michon 2011: 35), ki mu ni bila po godu. Nekega večera je oče v jezi spodil Antoina od doma, ta pa se iz Amerike ni nikoli več vrnil. Očetovo skrb za zemljo je zamenjala druga, še težja misel, ki je iskala izgubljenega sina v ameriških mestih, a ni nikoli izvedela, kaj se je z njim zgodilo. Življenje starih Peluchetov je počasi ugašalo in s smrtjo Antoina je ugasnil tudi njihov rod.

Eugène in Clara sta starša pripovedovalčevega očeta. Clara je bila bistra in pametna ženska, opravljala je poklic babice. Bila je blede ženska izrazito modrih oči, njen nasmeh pa je bil otožen, a hkrati oster in zapeljiv. Pripovedovalec je že kot otrok videl, da so ženske v njihovem sorodstvu zasenčile moške, vedno je občudoval »nekaj aristokratskega, otožnega in preudarnega« (Michon 2011: 59), kar je opazil le pri ženskah. Na tem mestu razkrije, da med sorodniki ni imel »niti enega očeta, ki bi zmožel odigrati vlogo vzornika.« (Michon 2011: 58) Nezadostnost moške rodbinske veje so zapolnjevali s pijačo, ki je le še poudarila njihovo ubožnost. Eugène je bil zidar, iskren in raztresen mož dobrega srca, a je zaradi razočaranj in ponižanj pogosto pristal v vinjenem stanju. Eugène in Clara sta obiskovala Éliso in Félix, vendar se nikoli niso pogovarjali o izginulem sinu, pripovedovalčevem očetu. Kasneje, ko je pripovedovalec odrasel in ko sta stara starša umirala, je prepoznal »preprostost njunih čustev in nepopravljivost njune samote.« (Michon 2011: 65) Vedel je, da je tudi sam kriv za to, saj sta ga imela neizmerno rada, on pa jima tega ni vračal.

Glavni osebi v naslednji noveli sta brata Bakroot. Pripovedovalec se je srečal z njima v gimnaziji, kjer je bilo prisotno medvrstniško dokazovanje moči, tako fizično kot psihično, česar je bil deležen tudi pripovedovalec, najbolj pa se je to videlo pri bratih Bakroot, ki sta bila »izgubljena poganjka nekakšne srednjeveške, prstene, /.../ flamske norosti.« (Michon 2011: 80) Mlajši brat, Rémi, je običajno poskrbel za dogajanje v razredu, saj je bil eden tistih, ki so si upali vse. Najbolj pogumen je bil pri profesorju latinščine z vzdevkom Ahil. Ta profesor je postal Rémijsva tarča stalnih posmehov, vzrok temu pa je bila pozornost, ki jo je profesor izkazoval starejšemu bratu Rolandu. Roland je bil popolno nasprotje Rémijsa, rad je bral in tako sta z Ahilom postala nerazdružljiva zaupnika. Z leti se je Ahil postaral in umrl, Rolanda pa so, »kot so pravili ljudje, pogubile knjige.« (Michon 2011: 92) Oba brata sta bila

pametna, vendar je Rémi to znal drugače izkoristiti, ker se ni bal sveta. Sprejet je bil na vojaško akademijo, žal pa ga je pripovedovalec »v slavnostni uniformi videl samo enkrat, in takrat je bil mrtev.« (Michon 2011: 101)

Peta novela se začne z opisom nesrečnega večera, ko je pripovedovalec pijan blodil po mestu s svojo takratno partnerico Marianne. V pivnici je žalil nekega zabavljača, ta pa mu je zbadljivke vrnil s klofutami. Pripovedovalec se je prebudil v bolnišnici, kjer ga je Marianne redno obiskovala in negovala. Nekega dne je do nje pristopil bolnik iz iste sobe, ki je rabil pomoč pri telefoniranju; sestre so ga klicale oče Foucault. Imel je raka na grlu, ki bi ga lahko pozdravili, toda bolnik se je temu ves čas upiral. Po brezkončnih in neuspešnih prepričevanjih je le postalo jasno, zakaj je ves čas odklanjal zdravljenje: bil je nepismen. Zdi se, da ga je ravno pripovedovalec najbolj razumel, saj je bil nepismeni bolnik »v tem svetu učenjakov in kramljačev nekdo, ki morda kakor /.../ [on] misli, da ničesar ne ve, in bi zato rad umrl.« (Michon 2011: 123) Pripovedovalca so odpustili iz bolnišnice, oče Foucault pa je ob prvem snegu umrl.

Življenje Georgesesa Bandyja je življenje duhovnika, ki je svojo službo začel kot mlad teolog z obetavno prihodnostjo, imeli so ga celo za bodočega škofa, končal pa je kot »podeželski pijanec, ki je spovedoval prismojence.« (Michon 2011: 157) Pripovedovalec je po Marianninem dokončnem odhodu raje kot »pivsko devetdnevnicu« (Michon 2011: 138) izbral psihiatrično bolnišnico, kjer je srečal župnika, ki se ga je spominjal iz otroških let. Abbé Bandy je svojo cerkev v Saint-Rémyju pustil propadati, njegove maše pa je obiskovalo le še nekaj bolnikov iz umobolnice. Med njimi sta bila Jean, ki je bil prepričan, da mu ponoči sosedje izkopavajo mater, in Thomas, ki je čutil trpljenje dreves, reševal pa jih je s požiganjem. Skupaj z njima je pripovedovalec šel k Abbéjevi maši, ki je bila v mladosti pravi »zapeljevalni ples« (Michon 2011: 146), zdaj pa je bila le še nekaj besed, ki se jih je »mesar besed« (Michon 2011: 164–165) trudil vsaj pravilno prebrati, dokler ni tudi on umrl.

Sedma novela je najkrajša, pripoveduje pa o pripovedovalčevi notranji izgubljenosti in praznini. Dve leti je prebil v Parizu, kjer je »napredoval v kadilca hašiša in spal pod kuhinjskim oknom.« (Michon 2011: 169) Potem je srečal Claudette, ki ga je imela za pisatelja, in z njo odšel v Normandijo, vendar se je tudi tam vdajal pomirjevalom in ostalim mamilom ter se vztrajno uničeval. Na tem mestu najbolj pride do izraza nezmožnost pisanja, saj »mrzla vnema« (Michon 2011: 172) ni obrodila nobenega sadu, listi so ostajali prazni. »Bahavi pisatelj z Montparnassa je bil zgolj prenapeta razvalina, čudak, priklenjen na nepopisane liste papirja« (Michon 2011: 174), ki je razočaral Claudette.

V zadnji noveli se pripovedovalec vrne v spomine iz otroštva in opiše malo življenje svoje sestrice, ki ji ni bilo dano živeti dlje kot slabo leto. Govori o umrlih otrocih, ki so se po ljudskem pripovedovanju spremenili v angele. Madeleine je svoje kratko življenje v bolečinah zapustila poleti 1942. Čeprav je pripovedovalec ni mogel poznati, rodil se je namreč tri leta pozneje, je prepričan, da jo je nekaj let pozneje v prividu videl na vrtu, bila je ona, »rajnica mala, za rožnimi grmi.« (Michon 2011: 193) Po tem dogodku je pripovedovalčevo življenje teklo dalje, zavedajoč se, da se mrtvi vračajo med nas na različne načine, »včasih se prikažejo v nenadoma zgoščenem zraku, v srcu, ki ga ranijo, na strani knjige, na kateri trmoglavo in vsakič opeharjeno udarjajo s perutmi in trkajo na vrata.« (Michon 2011: 194) Pripovedovalec jim z besedami želi povrniti dostojanstvo, ki ga med živimi morda niso nikoli dobili.

3. STRUKTURE V PREVODU

Na splošno lahko sklepamo, da je raba deležniških in deležijskih struktur v slovenskem jeziku »dokaj omejena, saj se ob prevajanju iz tujih jezikov /.../, v katerih so tovrstni polstavki zelo pogosti, prevajalci pogosto zatekajo k alternativnim rešitvam.« (Mikolič Južnič 2013: 72) Pri prevajanju je seveda najpomembnejše upoštevanje semantičnega vidika, zato je razumljivo, da so prevajalci postavljeni pred težke naloge, saj lahko uporaba različnih struktur bistveno vpliva na pomen prevoda. Na kratko bom predstavila strukture, ki so uporabljene v prevodu, v naslednjem poglavju pa sledi podrobnejša predstavitev deležniških in deležijskih struktur.

3.1 ZVEZE STAVKOV – SKLADENJSKA RAZMERJA

Namesto deležniških in deležijskih struktur v prevodu največkrat zasledimo večstavčne povedi, kjer je ta struktura nadomeščena s podrednim, prirednim, včasih tudi sorednim stavkom.

Podredje je zveza najmanj dveh stavkov, kjer je en stavek neodvisen – glavni stavek, drugi pa je temu podrejen – odvisni stavek. Ta opravlja vlogo stavčnega člana. Glede na stavčnočlenske vloge ločimo osebkov in povedkov odvisnik, odvisnik povedkovega prilastka, predmetni, krajevni, časovni, načinovni, primerjalni in posledični odvisnik, odvisnik sredstva ali orodja, izvzemalni odvisnik, odvisnik ozira, vzročni, namerni, pogojni, dopustni in prilastkov odvisnik (Toporišič 2004⁴: 636–645; Smolej 2011: 76–77).

V **priredju** so stavki med seboj v enakovrednem razmerju. Glede na razmerje med osnovnim in dopolnjevalnim stavkom ločimo vezalno, stopnjevalno, ločno, protivno, vzročno, pojasnjevalno in sklepalno priredje (Toporišič 2004⁴: 646).

Soredje je zveza stavkov, med katerima ni izražena podrednega oziroma prirednega razmerja (SSKJ).

3.2 BESEDNE VRSTE

Besedne vrste so skupine besed, ki jih povezujejo enake skladenjske vloge in določene skupne lastnosti. V slovenskem jeziku poznamo osem oziroma devet besednih vrst. Pregibne so samostalniška beseda, pridevniška beseda in glagol, nepregibne pa prislov, predlog, veznik, členek, medmet in povedkovnik, za katerega obstaja več različnih opredelitev. Predstavljene bodo tiste besedne vrste, ki se pojavljajo v slovenskem prevodu. Definicije so povzete po Toporišičevi *Slovenski slovnici* (2004⁴).

Pridevniške besede poimenujejo lastnost, vrsto, svojino in količino. Po izvoru so pridevniške besede netvorjene (nemotivirane) ali tvorjene (motivirane). Tvorjene so lahko:

- iz pridevnika ali pridevniške fraze,
- iz samostalniške besede ali besedne zveze,
- iz prislova ali prislovne fraze,
- iz glagola ali
- iz povedkovnika (Toporišič 2004⁴: 318–319).

Med pridevniške besede spadajo »tudi deležniki, ki se sklanjajo /.../, to pa zaradi tega, ker so levi prilastek.« (Toporišič 1982: 327)

Prislovi so besede, ki poimenujejo okoliščine. Prislovi so po pomenu prostorski, časovni, lastnostni in vzročni. Na podlagi izvora ločimo samostalniške, pridevniške in glagolske prislove (Toporišič 2004⁴: 406).

Glagoli izražajo dejanje, stanje, potek, obstajanje, zaznavanje, spreminjanje in odnos do stvarnosti. Glagolske oblike delimo na osebne in neosebne glagolske oblike.

- Osebne glagolske oblike izražajo osebe: dejanje prisojajo govorečemu (1. oseba), ogovorjenemu (2. oseba) ali neudeležnemu v dvogovoru (3. oseba). Izražajo čas (sedanjik, preteklik, predpreteklik, prihodnjik), naklon (povednik, velelnik, pogojnik) in način glagolskega dejanja (tvornik in trpnik).
- Neosebne glagolske oblike osebe ne izražajo, ker je ali že izražena ali pa je splošna. Uporabljamo jih za tvorjenje časov, naklonov in načinov, z njimi izražamo cilj glagolskega dejanja, istodobnost ali preddobnost (Toporišič 2004⁴: 345–346).

4. DELEŽNIŠKE IN DELEŽIJSKE STRUKTURE

Opisi struktur v slovenščini so povzeti po *Slovenski slovnici*. V podpoglavju 4.1.3 je zbranih nekaj zanimivejših podatkov o dejanski rabi in pojavnosti struktur v slovenskem jeziku, naštetih so tudi najpogostejši primeri deležij in deležnikov.

4.1 SLOVENŠČINA

Neosebne glagolske oblike ne izražajo osebe. Poleg deležnikov in deležij so to še nedoločnik (*delati*), namenilnik (*delat*) in glagolnik (*delanje*). Deležnike uporabljamo za tvorjenje časov in naklonov (*delal bom, delal bi*), načinov (*je tepel – je bil tepen*), z njimi izražamo istodobnost (*Domov grede se zgleda pri meni*), preddobnost (*Cesar to videvši, veli kočijažu konje pognati*) ali cilj glagolskega dejanja (*grem delat*) (Toporišič 2004⁴: 345–346).

4.1.1 DELEŽNIK

Deležnik je glagolska oblika v pridevniški ali prislovni funkciji (SSKJ). V *Slovenski slovnici* (2004⁴: 403–405) je opisanih šest deležniških oblik.

Deležnik na -č: pridevniška beseda, ki se v spolu, sklonu in številu ujema s samostalniško besedo (*goreča hiša, milo se glaseče pesmi*). Pogosto se po izvoru deležnik oddalji od prvotnega pomena glagola in postane pridevnik (*vroča voda, voda je vroča*). Po Toporišiču (1982: 327) štejemo med pridevniške besede tudi deležnike, ki se sklanjajo /.../, to pa zaradi tega, ker so levi prilastki.

Deležnik stanja na -l je navadna pridevniška beseda z oblikami za vse spole, sklone in števila (*uvel obraz*).

Tvorni opisni deležnik na -l se rabi samo za opisovanje tvornih časov (*delal sem, delal bom, delal sem bil*) in naklonov (*delal bi, delal bi bil*).

Tvorni opisni deležnik in deležnik stanja na -n/-t izraža lastnost, pridobljeno z izvršitvijo dejanja; je navadna pridevniška beseda in se kot taka uporablja tudi v povedku (*Ana je utrujena*) ali kot prilastek (*utrujena Ana*), ima tudi prislovno obliko (*utrujeno gledati*).

Trpni deležnik na -n/-t (in -oč/-eč) se rabi za izražanje trpnosti v zloženih trpnih oblikah (*Od vseh je zaničevan*) in kot prilastek – nedovršni glagoli (*zaničevani ljudje*).

Deležnik na -ši izraža lastnost, pridobljeno z izvršitvijo dejanja (*Vstopivše goste so vsi glasno pozdravili*). Iz navadnih stavkov se običajno delajo polstavki, ki so stilno lažji (*Goste, ki so pred tem vstopili, so vsi glasno pozdravili*).

4.1.2 DELEŽJE

Deležja razvezujemo predvsem v časovne in načinovne odvisnike. Po Toporišiču (2004⁴: 403–404) poznamo:

deležji na -č in -aje, ki izražata istodobnost dejanj (*Sedeč na vrtu, je bral časopis. In starček od veselja plaka, gledaje slavnega junaka*). **Deležje na -e** se večinoma rabi kot prislov načina (*Molče poda desnico ji k slovesu*).

Deležje na -ši večinoma izraža dejanje, ki se je dovršilo pred kakim drugim dejanjem – preddobnost (*Cesar, to videvši, veli kočijažu, da naj konje ustavi*). Prvotno deležje včasih postane prislov (*Skrivši mu je skuhalo črno kavo*).

4.1.3 RABA

Neosebne glagolske oblike v slovenskem jeziku niso bile pogosto predmet jezikoslovnih raziskav. Mikolič Južnič (2013: 72) je povzela, kdo se je s tem do sedaj ukvarjal; poleg Breznika (1967) in Jesenška (1998) zasledimo nekaj kontrastivnih študij o neosebnih glagolskih oblikah.⁵

O dejanski rabi teh struktur je pisal Jesenšek (1998), in sicer se je osredotočil na razširjenost deležnikov in deležij na -č in -ši v 19. stoletju. Raba oblik se je povečevala, na to je vplival prekmurski prevod nove zaveze (Jesenšek 1998: 12), z Metelkovo slovnico (1825) pa je postala normativna. Proti koncu stoletja so deležja in deležniki zaradi sodobnega jezika Ivana Cankarja in Breznikovih kritik skoraj povsem izginili, raba je bila stilno zaznamovana (Jesenšek 1998: 15).

Schlamberger Brezar je v okviru raziskovanja gramatikalizacije deležja in deležnikov v francoščini in slovenščini izpisala najpogostejše primere, ki se pojavljajo v korpusih. Najpogostejši primeri deležij in deležnikov na -oč so *rekoč*, *zahvaljujoč*, *takorekoč*, *razumevajoč*, *upoštevajoč*; primera deležij in deležnikov na -eč sta *sodeč* in *obstoječ*, ostali deležniki na -eč so pridevniki (*rdeč*, *pereč*, (*ne*)*boleč*, *svareč*) in prislovi na -eče (*sledeče*, *klečeče*, *dišeče*, *grozeče*). Najpogostejši primeri za deležje na -aje so *smehljaje*, *igraje*,

⁵ Primerjava z angleščino: Milojević Sheppard 1992; Kocijančič Pokorn in Šuštaršič 1998, 1999, 2001. Primerjava s francoščino: Schlamberger Brezar 2005a, 2005b; Mezeg 2011.

šepetaje, ki se pojavljajo le v literarnih delih, za deležje na *-e* pa *molče*, *mimogrede*, *glede*; zadnji deležji se uporabljata kot prislov (Schlamberger Brezar 2011: 340–342).

Zanimivo in koristno bi bilo raziskati, v kakšnih tipih besedil se pojavljajo deležniške in deležijske strukture. Mikolič Južnič ugotavlja, da »tudi če gre precejšen del pojavitev pripisati stalnim besednim zvezam, pri katerih ni prisoten pridih starinskosti, se izkaže, da se ta glagolska oblika v jeziku ne pojavlja enakomerno, marveč se zdi vezana na tiste žanre, kjer avtorji čutijo večjo kreativno svobodo in jezikovno samozavest, to je v izvirnih literarnih besedilih.« (Mikolič Južnič 2012: 152)

4.2 FRANCOŠČINA

Sledeči opisi francoskih struktur se naslanjajo na francosko slovnico *Le bon usage*, slovenske ustreznice za francoske izraze pa so povzete po *Francoski slovnici po naše* avtorice Elze Jereb. Primeri so vzeti iz priročnika za spreganje glagolov *Précis de conjugaison*, kjer v prvem delu opisani načini, nakloni in časi, poleg pa so pripisani primeri.

4.2.1 LE PARTICIPE PRÉSENT

Sedanji deležnik (le participe présent) izraža istodobnost z dejanjem nadrednega stavka. Je nespremenljiva izpeljanka iz glagola, torej se z odnosnico ne ujema. Običajno v stavku ne nastopa sam. Uporablja se, kadar ima ob sebi predmet (l'objet direct), nikalnico *ne* (la negation), ki stoji pred njim, prislov (l'adverbe), ki stoji za deležnikom in se nanj nanaša (*C'est une femme aimant ses enfants, s'occupant bien d'eux, n'ayant d'autres soucis que leur bien-être*⁶). Lahko pripada povratnemu glagolu (le verbe pronominal) ali pa se nahaja v neodvisnem stavku (la proposition absolue).

Sedanji deležnik je potrebno ločiti od glagolskega pridevnika, ki ima enako obliko. **Glagolski pridevnik** (l'adjectif verbal) izraža lastnost ali trajno stanje in je brez časovne omejitve. V spolu in številu se ujema z odnosnico. Uporablja se kot prilastek ali povedkovo določilo (*Cette femme amusante est charmante*⁷).

4.2.2 LE GÉRONDIF

Deležje (le gérondif) tvorita predlog *en* in sedanji deležnik (participe présent). Prav tako kot sedanji deležnik se tudi deležje ne ujema z odnosnico v spolu in številu. Uporablja se za

⁶ To je ženska, ki ima rada svoje otroke, se veliko ukvarja z njimi in nima drugih skrbi kot njihovo dobro počutje.

⁷ Ta zabavna ženska je očarljiva.

izražanje istodobnosti, načina, vzroka, pogoja in dopustnosti. Osebek deležijskega polstavka je tudi osebek glavnega stavka (*Je l'ai vu en traversant la rue*⁸), medtem ko se sedanji deležnik nanaša na najbližji samostalnik ali zaimsek (*Pierre a rencontré Marie faisant des courses*⁹ in *Faisant des courses, Pierre a rencontré Marie*¹⁰).

⁸ *Videl sem ga, ko sem prečkal ulico.*

⁹ *Pierre je srečal Marie, medtem ko je nakupovala.*

¹⁰ *Medtem ko je Pierre nakupoval, je srečal Marie.*

5. ANALIZA

Primeri so izpisani iz prve novele z naslovom *Življenje Andréja Dufourneauja*.

Izpisani so deli povedi (a), kjer se nahajajo francoske oblike sedanjega deležnika in glagolskega pridevnika ter deležja. Poleg je napisana oblika v francoščini (b). Sledi slovenski prevod (c) in oblika v slovenščini (č). Vseh primerov je 45, francoska izvirna oblika in slovenski ustrezajoči prevod sta označena s poševnim tiskom. Posebni ali zanimivejši primeri so razloženi v opombah. Kjer si je v isti povedi sledilo več deležniških ali deležijskih oblik, je prehod med njimi označen s črtkano črto.

	a) IZVIRNIK	b) OBLIKA	c) PREVOD	č) OBLIKA
1.	... comme cela se pratiquait couramment alors, en ce temps où n'avait pas été élaborée la mystification <i>complaisante</i> et retorse ... (14)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	... taka je bila namreč v tistih časih, ko se še ni izoblikovalo <i>samovšečno</i> , zvito zavajajoče pojmovanje ... (12)	Izčlenkovna pridevniška beseda
2.	... il regarda les visages nouveaux sous la lampe, surpris ou émus, <i>souriants</i> ou indifférents; (15)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	... ogledal si je nove obraze pod lučjo, presenečene ali ganjene, <i>nasmehljane</i> ali ravnodušne; (12)	Izglagolska pridevniška beseda, (deležnik stanja na -n)
3.	... Mais mon grand-père, je le dirai, était jovial, <i>accueillant</i> , bon prince et paysan médiocre ... (16)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	... Ampak moj ded je bil, dejal bi, veseljaški, <i>ljubezniv</i> patron, knežje širok po duši, v kmetovanju pa šibak ... (14)	Izsamostalniška pridevniška beseda
4.	... il courut avertir Élise que le facteur prenait le chemin de la ferme, <i>amenant</i> une des lettres, ponctuelles et appliquées, de Felix; (17)	Sedanji deležnik (participe présent)	... stekel je povedat Élisi, da je proti kmetiji krenil poštar z enim od pisem, ki jih je redno in prizadevno pošiljal Felix; (14)	Odvzem glagola, ohrani se le samostalniška zveza

5.	... il /.../ sortait avec éclat de Sa manche un breelan de rois blancs et, <i>empochant</i> Ses dés pipés d'ivoire et d'ébène ... (19)	Sedanji deležnik (participe présent)	... <i>je</i> /.../ bleščavo potegoval iz rokava trojko belih kraljev ter spet <i>pospravljaj</i> svoje goljufive slonokoščene in ebenovinaste kocke ... (16)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, vezalno priredje
6.	Et j'ose croire un instant, <i>sachant</i> qu'il n'en fut rien ... (19)	Sedanji deležnik (participe présent)	In <i>čeprav vem</i> , da to ni res, si za trenutek upam verjeti ... (16)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, dopustni odvisnik
7.	Mais <i>parlant</i> de lui, c'est de moi que je parle ... (19)	Sedanji deležnik (participe présent)	Ampak <i>ko pripovedujem</i> o njem, pripovedujem pravzaprav o sebi ... (16)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, časovni odvisnik
8.	... et mon grand-père, qui <i>dégageait</i> les chemins à la pelle, le vit venir, de loin, leva la tête <i>en souriant</i> ,	Deležje (gerondif)	... in moj stari oče, ki je z lopato čistil poti, ga je zagledal že od daleč, <i>je smehljaje</i> dvignil glavo	Deležje na <i>-aje</i> ¹¹
9.	<i>chatonnant</i> à part soi jusqu'à ce qu'il fût à sa hauteur ... (20)	Sedanji deležnik (participe présent)	in <i>pobrundaval</i> sam pri sebi, dokler ni mladenič prikorakal do njega ... (17)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, vezalno priredje
10.	... et j'imagine aujourd'hui, <i>ressuscitant</i> le tableau	Sedanji deležnik (participe présent)	In <i>ko</i> danes <i>oživljam</i> sliko tega prizora,	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, časovni odvisnik
11.	que ma grand-mère avait tracé pour elle seule, <i>restituait</i> les données de sa mémoire autour d'un schème plus noble et bonnement dramatique ... (20)	Sedanji deležnik (participe présent)	ki jo je sama zase gojila moja romantična stara mati, pri čemer <i>je</i> podrobno, ki se jih je spominjala, <i>nanizala</i> okrog plemenitejšega, bolj odkrito dramatičnega vzorca ... (17)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik

¹¹ Edini primer, kjer je izvirna deležijska oblika tudi prevedena z deležjem na *-aje*.

12.	... j'imagine une composition dans la manière de Greuze, quelque « départ de l'enfant avide » <i>nouant</i> son drame dans la grande cuisine paysanne ... (21)	Sedanji deležnik (participe présent)	... danes si /.../ predstavljam kompozicijo v Greuzovem slogu, nekakšen »Odhod pohlepnega sina«, čigar drama <i>se odvija</i> v véliki kmečki kuhinji ... (17)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik
13.	... André Dufourneau, fierement campé contre une huche, le mollet <i>saillant</i> dans des bandes molletières ajustées et blanches comme un bas dix-huitième ... (21)	Sedanji deležnik (participe présent)	... André Dufourneau se ponosno naslanja ob skrinjo v belih, tesno prilegajočih se golenicah, ki mu ovijajo <i>štrleča</i> meča kot dokolenke iz osemnajstega stoletja ... (17)	Izglagolska pridevniška beseda v vlogi levega prilastka (deležnik na -č)
14.	... proclamait /.../ le perpetuel futur, le triomphe des destins qu'on hâte <i>en s'insurgeant</i> contre eux. (21)	Deležje (gérondif)	... oznanjala je večno prihodnost, zmagoslavje usode, ki nas doleti še hitreje, <i>če se ji upiramo</i> . (18)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, pogojni odvisnik
15.	Je frissonnais alors du même frisson que celui qui me poignait à la lecture des poèmes pleins d'échos et de massacres, des <i>éblouissantes</i> proses. (21)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Spreletaval me je srh, kot me je ob branju pesmi, polnih odmevov in morij, in branju <i>sijajnih</i> zgodb. (18)	Izsamostalniška pridevniška beseda
16.	Mais trop mal instruit pour savoir la décupler <i>en feignant</i> de la terrasser sous un « bon mot » ... (22)	Deležje (gérondif)	Ni pa znal, v svoji prešibki omikanosti, te resnosti napihniti in <i>se pri tem pretvarjati</i> , da jo je z »domisljico« samo podkrepil ... (18)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, vezalno priredje
17.	Il y avait la formulation, <i>redondante</i> , essentielle et sommairement burlesque ... (22)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Bile so <i>redundantna</i> , bistvena in jedrnato komična ubeseditev ... (18)	Pridevniška beseda ¹²

¹² Pri tem ne gre za tvorjeno besedo s slovenskim korenem, ampak za prevzeto besedo iz lat. *redundare*.

18.	Je ne savais pas que l'écriture était un continent plus ténébreux, plus aguicheur et <i>décevant</i> que l'Afrique ... (22)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Nisem vedel, da je pisanje še temačnejša, vabljivejša in <i>varljivejša</i> celina od Afrike ... (18)	Izglagolska pridevniška beseda, primernik
19.	... le vent de mer comme une main de peintre romantique défaisant ses cheveux, <i>drapant</i> à l'antique sa veste de coton noir ... (23)	Sedanji deležnik (participe présent)	Lase mu kot roka romantičnega slikarja kuštra morski vetrič, <i>nabira</i> njegov črni bombažni suknjič v gube antičnih kipov ... (19)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, soredje
20.	Il existe un portrait du jeune Faulkner, qui comme lui était petit, où je reconnais cet air hautain à la fois et ensommeillé, l'oeil <i>pesant</i>	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Enak oholi in obenem zaspani izraz prepoznavam na neki fotografiji mladega – in ravno tako nizkoraslega – Faulknerja, enak pogled, <i>težak</i> ,	Izsamostalniška pridevniška beseda
21.	mais d'une gravité <i>fulgurante</i> et noire,	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	<i>ognjevito</i> , mračno resnoben,	Izpridevniški prislov
22.	et, sous une moustache d'encre qui jadis déroba la crudité de la lèvre <i>vivante</i> ... (23)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	in pod tintasto črnimi brki, ki so nekoč zastirali goloto <i>živahne</i> ustnice ... (19)	Izpridevniška pridevniška beseda ¹³
23.	L'horloge des roulis contrefait celle des heures, du temps passé et de l'espace varie, Dufourneau est <i>vivant</i> comme ce dont il rêve ... (23)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Ura zibajočih se valov zakrinkava polzenje ur, čas beži, menjavajo se prostori, Dufourneau pa je <i>živ</i> , kot je živo tisto, o čemer sanja ... (19)	Pridevniška beseda ¹⁴

¹³ V primeru (22) gre za motivirano izpridevniško pridevniško besedo (*živ – živahen*), medtem ko se v naslednjem primeru (23) ista beseda prevaja drugače.

¹⁴ V tem primeru gre za nemotiviran (pravi) pridevnik *živ*, ki ima drugačen pomen kot *živahen*.

24.	<i>Taillant</i> des rosier dans un jardin minuscule, il parlait haut et volontiers, avec un grasseyement joyeux ... (24)	Sedanji deležnik (participe présent)	<i>Kadar je</i> v svojem majčkenem vrtičku <i>obrezoval</i> rožne grme, je rad glasno, veselo pogrkujoč govoril sam s seboj ... (20)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, časovni odvisnik
25.	D'autres lettres vinrent, annuelles ou bisannuelles, <i>retrçant</i> d'une vie ce qu'on voulait dire son protagoniste, et que sans doute il croyait avoir vécu ... (25)	Sedanji deležnik (participe présent)	Prihajala so nova pisma, enkrat ali dvakrat na leto, <i>in</i> o nekem življenju <i>izpovedovala</i> tisto, kar je bil o njem voljan povedati glavni junak in kar je menil, da je doživel ... (21)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, vezalno priredje
26.	Si j'avais eu dix ans, sans doute l'eussé-je vu sous la pourpre d'un roi mage, <i>posant</i> avec une réserve hautaine sur la table de la cuisine les denrées rares et magiques ... (26)	Sedanji deležnik (participe présent)	Če bi mi bilo deset let, bi ga moje oči zagotovo ogrnile v škrlat kralja modreca, <i>ki</i> z oholo zadržanostjo <i>polaga</i> na kuhinjsko mizo eksotične čarobne priboljške ... (22)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik
27.	Ma grand-mère parfois, <i>rangeant</i> le rayon reculé de l'armoire où il était serré, disait: « Tiens, le café de Dufourneau » ... (28)	Sedanji deležnik (participe présent)	Ležala je na odmaknjeni polici v omari in <i>kadar je</i> moja stara mati <i>pospravljala</i> po njej, je včasih rekla: »Glej no, Dufourneaujeva kava« ... (23)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, časovni odvisnik
28.	Je pense /.../à un missionnaire précédé d'un enfant de chœur dont le surplus blanc cerne aimablement le visage de suie, <i>entrant</i> dans la paillote;	Sedanji deležnik (participe présent)	Lahko si predstavljam misijonarja in korak pred njim ministranta s sajastim obrazkom, ljubko obkroženim z belim koretljem, <i>ki vstopata</i> v slamnato kolibo. (23)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik
29.	je vois une crue <i>charriant</i> ses noyés, (28)	Sedanji deležnik (participe présent)	Predstavljam si narasle vode, <i>ki odnašajo</i> utopljenice,	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik

30.	un compagnon d'Ulysse endormi <i>glissant</i> d'un toi et <i>s'écrasant</i> sans s'éveiller tout à fait ... (29)	Sedanji deležnik (participe présent)	Odisejevega spečega tovariša, <i>ki pade</i> s strehe in <i>se raztrešči</i> , še preden se docela zdrami ... (24)	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik
31.	Elle éludait mes questions <i>pressantes</i> sur la mort de l'enfant prodigue ... (29)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Mojim <i>nadležnim</i> vprašanjem o smrti izgubljenega sina se je izmikala ... (24)	Izsamostalniška pridevniška beseda
32.	Élise pensait en secret que Dufourneau avait succombé de la main d'ouvriers noir, qu'elle se représentait sous les traites /.../ de pirates jamaïcains tels qu'ils figurent sur les bouteilles de rhum, trop <i>éclatants</i> pour être pacifiques,	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Na tihem je verjela, da je Dufourneau umrl od roke črnih delavcev, ki si jih je predstavljala /.../ napol kot jamajške morske razbojnice z nalepk na steklenicah ruma, <i>ki jim</i> obrazi preveč <i>sijejo</i> , da bi bili miroljubni,	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik ¹⁵
33.	<i>sanglants</i> comme leurs madras ... (29)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	ki so <i>krvavi</i> kot njihove madraške rute ... (24)	Izsamostalniška pridevniška beseda
34.	Elise, qui avait posé les prémisses du drame <i>en enseignant</i> l'orthographe à Doufourneau,	Gérondif	Élisa je bila tista, <i>ki je</i> Dufourneauja <i>učila</i> pravopisa,	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik
35.	<i>en l'aimant</i> comme une mère quoi qu'elle se sût une possible épouse ... (29)	Gérondif	<i>ki</i> ga je materinsko <i>ljubila</i> , čeprav je vedla, da bi mu lahko bila žena ... (24)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik

¹⁵ Edini primer, kjer se izglagolski pridevnik prevaja z osebno glagolsko obliko (običajno tudi v slovenščini ostane pridevnik). Gre za pomensko napako pri prevodu, saj je prevajalka za nanašalnice izbrala neke obraze, ki jih v izvorniku ni.

36.	Élise qui avait été la confidente <i>recueillant</i> le défi orgueilleux de départ	Sedanji deležnik (participe présent)	Élisa je bila zaupnica, <i>ki je ohranjala</i> spomin na vzvišeni izziv odhoda,	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik
37.	et la sybille le <i>reversant</i> dans l'oreille des générations futures ... (30)	Sedanji deležnik (participe présent)	in sibila, <i>ki ga je predala</i> ušesom prihodnjih rodov ... (24)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik
38.	Ces travaux de nègres <i>s'enfouissant</i> avec la graine	Sedanji deležnik (participe présent)	Suženjsko garanje, <i>ki se s</i> semenjem <i>ugreza</i> v prst	Osebna glagolska oblika v sedanjiku, prilastkov odvisnik
39.	et <i>peinant</i> avec la sève vers le fruit ... (30)	Sedanji deležnik (participe présent)	in s sokom <i>mukoma</i> zori v sad ... (25)	Izsamostalniški prislov
40.	Et les nègres/.../ lui arrachèrent une ultime terreur <i>équivalant</i> leurs mille effrois,	Sedanji deležnik (participe présent)	In zamorci, /.../, so mu iz prsi iztrgali poslednji krik groze, <i>ki je odtehtal</i> tisoč njihovih grozot,	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik
41.	lui firent une dernière plaie <i>valant</i> pour toutes leurs plaies et,	Sedanji deležnik (participe présent)	mu zadali poslednjo rano, <i>ki jih je odškodovala</i> za vse njihove rane;	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik
42.	<i>éteignant</i> à jamais ce regard horrifié dans l'instant qu'il avouait enfin semblable aux leurs, le tuèrent. (31)	Sedanji deležnik (participe présent)	za vedno <i>so ugasnili</i> njegov preplašeni pogled, ravno ko se je dokončno razodelo, da je podoben njegovemu, in ga ubili. (25)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, soredje

43.	Il s'y était enrichi d'une morte somptueuse, <i>sanglante</i> comme celle d'un roi qu'immolent ses sujets ... (31)	Glagolski pridevnik (adjectif verbal)	Postal je bogatejši za razkošno smrt, <i>krvavo</i> kot smrt kralja, ki so ga podaniki žrtvovali bogovom ... (26)	Izsamostalniška pridevniška beseda ¹⁶
44.	Une vie sans conséquence a coulé entre pomme et machette, chaque jour davantage <i>émoussant</i> le goût de l'une	Sedanji deležnik (participe présent)	Med jabolkom in mačeto pa se je odvilo nepomembno življenje, v katerem <i>je</i> vsak dan bolj <i>bledel</i> okus po sadežu	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik ¹⁷
45.	et <i>aiguissant</i> le tranchant de l'autre ... (31)	Sedanji deležnik (participe présent)	in <i>se</i> vsak dan bolj <i>brusilo</i> rezilo noža ... (26)	Osebna glagolska oblika v pretekliku, prilastkov odvisnik ¹⁸

¹⁶ Ker je pridevnik *krvav* izsamostalniški, ne izraža dejanja, pač pa samo stanje. V francoščini je to glagolski pridevnik, ki pa ohranja pomen dejanja.

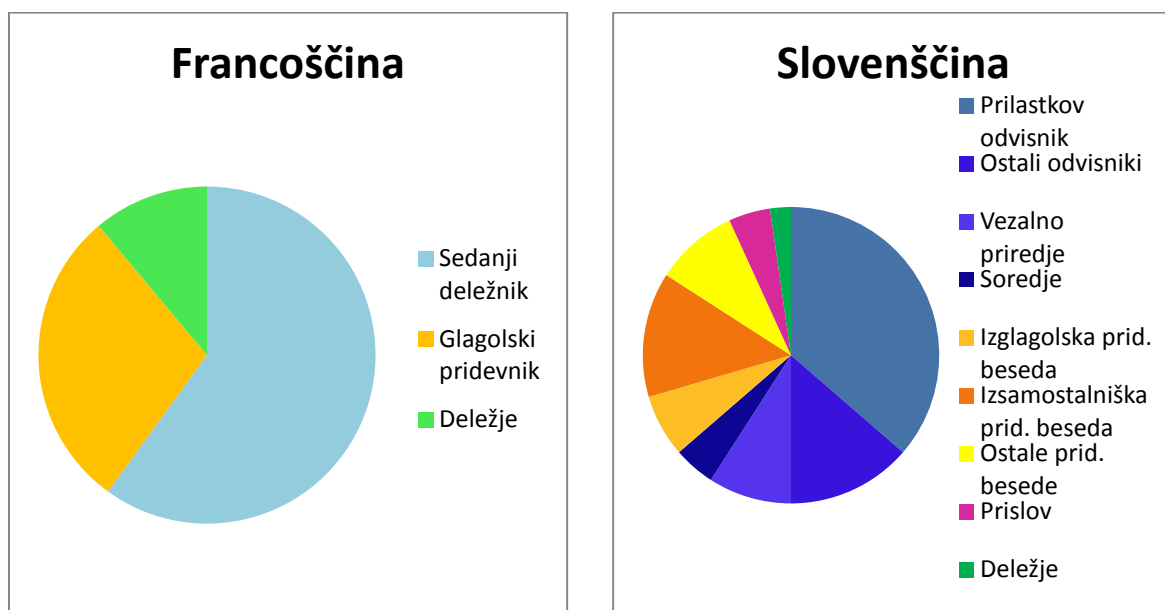
¹⁷ Osebna glagolska oblika je le del prilastkovega odvisnika.

¹⁸ Osebna glagolska oblika je le del prilastkovega odvisnika.

6. ZAKLJUČEK

V francoskem izvorniku je vseh primerov v prvi noveli 45. Od tega je največ sedanjih deležnikov (27 primerov), sledijo glagolski pridevniki (13 primerov) in deležja (5 primerov). Strukture se v slovenščino prevajajo na različne načine. Bistvena razlika pri prevodih je ta, da strukture, ki so v francoščini neosebne glagolske oblike, v slovenščini nastopajo kot osebne glagolske oblike (modri odtenki).

Popolnoma enakovredni prevodi so le pri treh primerih, in sicer so to primer (8), kjer je v francoščini in slovenščini uporabljeno deležje (*en souriant – smehljaje*) ter primera (2) in (13), kjer sta francoska glagolska pridevnika prevedena kot izglagolski pridevniški besedi; v primeru (2) je uporabljen deležnik stanja na *-n* (*souriants – nasmehljane*), v primeru (13) pa deležnik na *-č* (*saillant – štrleča*).

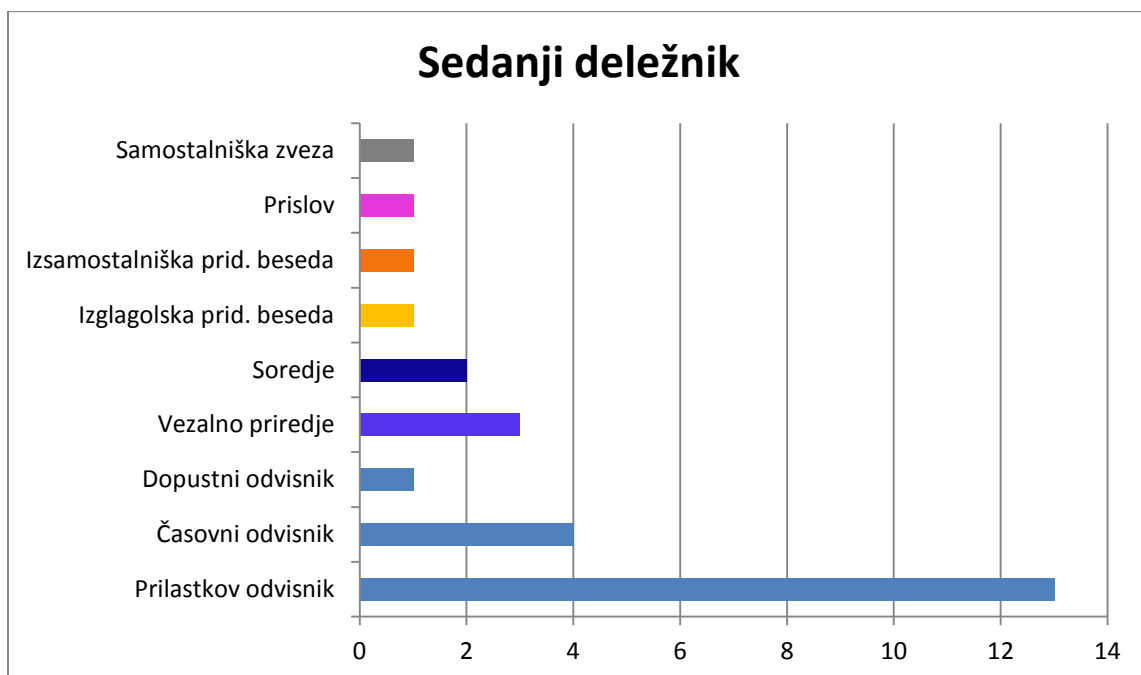
Sednji deležnik (Le participe présent) se prevaja kot:

- osebna glagolska oblika, prilastkov odvisnik (13 primerov),
- osebna glagolska oblika, časovni odvisnik (4 primeri),
- osebna glagolska oblika, dopustni odvisnik (1 primer),
- osebna glagolska oblika, vezalno priredje (3 primeri),
- osebna glagolska oblika, soredje (2 primera),
- izglagolska pridevniška beseda (1 primer),

- izsamostalniška pridevniška beseda (1 primer),
- samostalniška zveza (1 primer) in
- prislov (1 primer).

Tabela 1 : Sedanji deležnik

Osebna glagolska oblika	odvisnik	prilastkov	13	Os. glag. obl.: 23
		časovni	4	
		dopustni	1	
	prirede	vezalno	3	
	soredje	2		
Pridevniška beseda	izglagolska		1	Ostalo: 4
	izsamostalniška		1	
Samostalniška zveza			1	
Prislov			1	

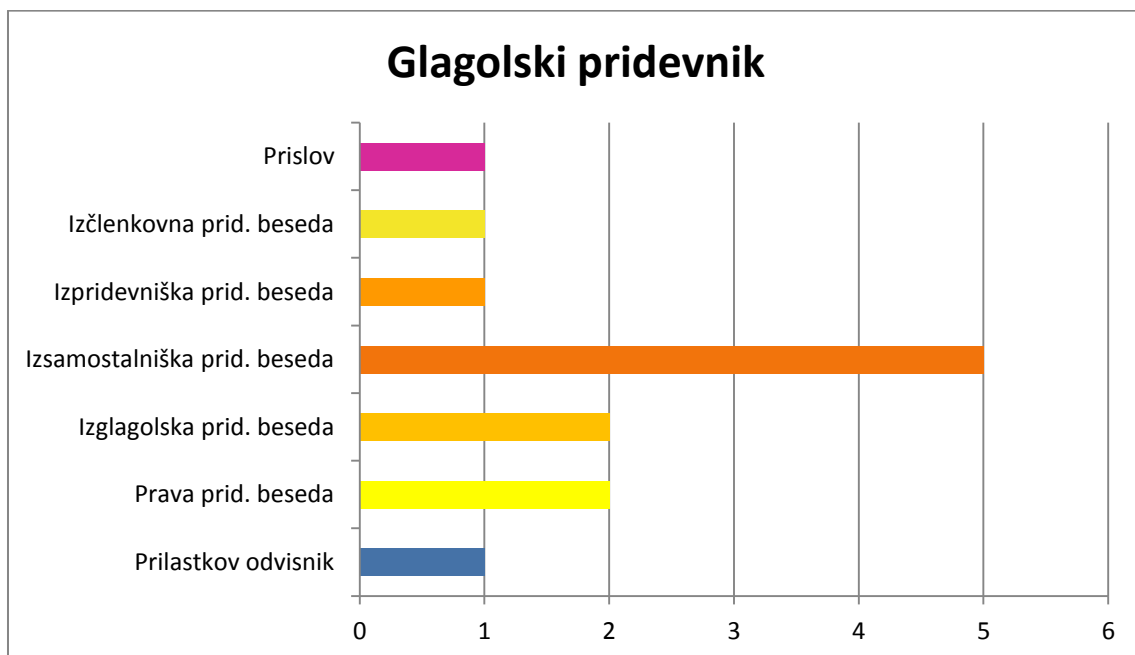
V modrih odtenkih so označene osebne glagolske oblike, v oranžno-rumenih pridevniške besede, v roza odtenku je označen prislov, v sivi pa samostalniška zveza.

Glagolski pridevnik (L'adjectif verbal) se prevaja kot:

- osebna glagolska oblika, prilastkov odvisnik (1 primer),
- izglagolska pridevniška beseda (2 primera),
- izsamostalniška pridevniška beseda (5 primerov),
- izpridevniška pridevniška beseda (1 primer),
- izčlenkovna pridevniška beseda (1 primer),
- pridevniška beseda (2 primera) in
- prislov (1 primer).

Tabela 2 : Glagolski pridevnik

Osebna glagolska oblika	odvisnik	prilastkov	1	
Pridevniška beseda	prava		2	Prid. beseda: 11
	izglagolska		2	
	izsamostalniška		5	
	izpridevniška		1	
	izčlenkovna		1	
Prislov			1	

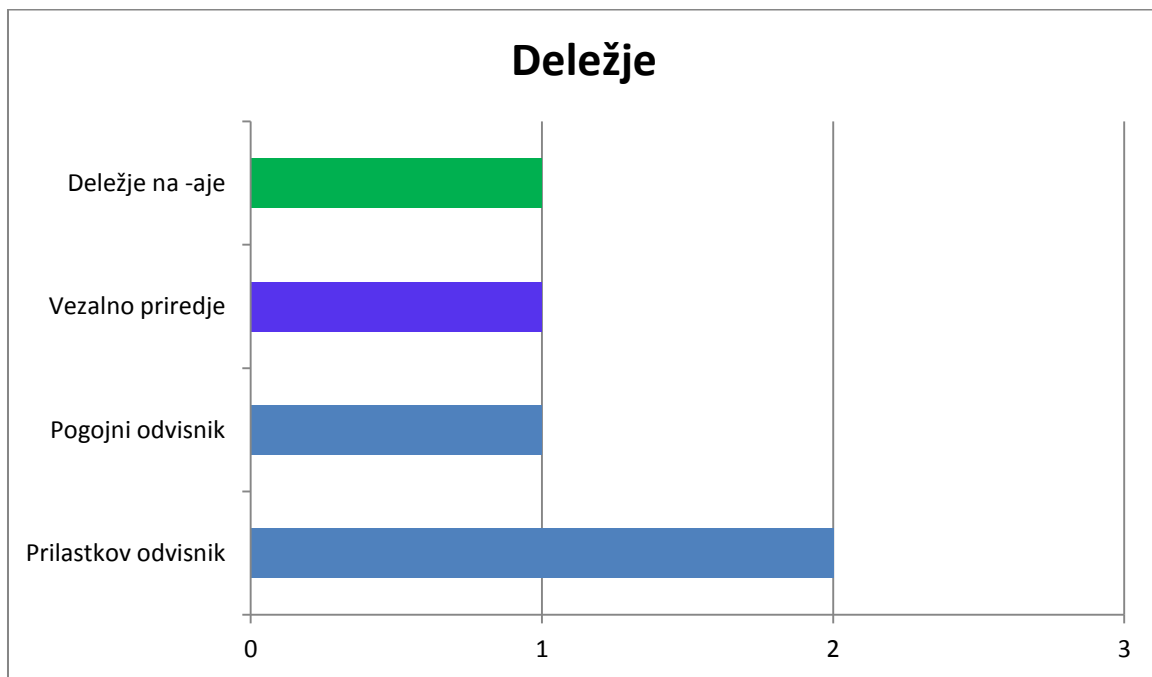
V modrem odtenku je označena osebna glagolska oblika, v oranžno-rumenih pridevniške besede, v roza odtenku je označen prislov.

Deležje (Le gérondif) se prevaja kot:

- deležje na *-aje* (1 primer),
- osebna glagolska oblika, prilastkov odvisnik (2 primer),
- osebna glagolska oblika, pogojni odvisnik (1 primer) in
- osebna glagolska oblika, vezalno priredje (1 primer).

Tabela 3 : Deležje

Osebna glagolska oblika	odvisnik	prilastkov	2	Os. glag. obl.:
		pogojni	1	
	priredje	vezalno	1	
Deležje	na <i>-aje</i>		1	

V modrih odtenkih so označene osebne glagolske oblike, z zeleno barvo pa je označeno deležje.

7. VIRI IN LITERATURA

Vira:

Pierre Michon, 2008: *Vies minuscules*. Pariz: Gallimard.

Pierre Michon, 2011: *Mala življenja*. Ljubljana: Modrijan.

Literatura:

Anton Bajec et al., 2000: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Založba ZRC.

Maia Beyler, 2012: Pierre Michon : »La littérature a aidé l'homme à devenir plus humain«. *BSC news*. URL: <http://www.bscnews.fr/201206222312/Les-Grandes-Interviews/pierre-michon-la-litterature-a-aide-l-homme-a-devenir-plus-humain.html> (10. 9. 2014).

Matej Bogataj, 2012: Pierre Michon: Mala življenja. *Mladina*. URL: <http://www.mladina.si/110311/pierre-michon-mala-zivljenja/> (10. 9. 2014).

Isabelle Chollet, Jean-Michel Robert, 2006: *Précis de conjugaison*. Pariz: CLE international.

Maurice Grevisse, André Goose, 2011¹⁵: *Le bon usage: grammaire française*. Bruselj; Pariz: De Bœck-Duculot.

Eva Havu, 2002: *L'interprétation des constructions détachées*. URL: <http://pendientedemigracion.ucm.es/info/circulo/no10/havu.htm> (10. 9. 2014).

William Irrigoyen, 2009: Pierre Michon, douzième. *Le poing et la plume*. URL: <http://www.arte.tv/sites/fr/le-poing-et-la-plume/2009/08/06/pierre-michon-interview/> (10. 9. 2014).

Elza Jereb, 2009⁴: *Francoska slovnica po naše*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Marko Jesenšek, 1998: *Deležniki in deležja na -č in -ši*. Maribor: Slavistično društvo.

Lionel Mesnard: Antonin Artaud, vie et œuvre. *Le grenier de Lionel Mesnard*. URL: <http://lionel.mesnard.free.fr/le%20site/antonin-artaud.html> (10. 9. 2014).

Tamara Mikolič Južnič, 2012: Korpusna analiza slovenskega deležja v različnih besedilnih tipih. *Konferenca jezikovne tehnologije*. Ljubljana: Institut Jožef Stefan. 147–152.

Tamara Mikolič Južnič, 2013: Neosebe glagolske oblike v prevodni in izvorni slovenščini: primer deležja. *Slovenski prevodi skozi korpusno prizmo*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 70–93.

Paul Robert, 2011: *Le petit Robert*. Pariz: Le Robert.

Mojca Schlamberger Brezar, 2011: Le gérondif et le participe présent et leur évolution vers la grammaticalisation: étude contrastive du slovène et du français. *Linguistica*. 51, 333–348.

Mojca Smolej, 2011: *Skladnja slovenskega knjižnega jezika. Izbrana poglavja z vajami*. Ljubljana: Študentska založba

Jože Toporišič, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Jože Toporišič, 2004⁴: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

S. n. 2009: Pierre Michon, écrivain. *Centre Culturel International de Cerisy. Programme 2009: un des colloques*. URL: <http://www.ccic-cerisy.asso.fr/ecrivainphotographie14.html> (10. 9. 2014).

S. n.: The Roulin Family. *The Vincent van Gogh Gallery*. URL: <http://www.vggallery.com/misc/roulin/main.htm> (10. 9. 2014).

S. n. 2011: Pierre Michon. Mala življenja. *Modrijan*. URL: <http://www.modrijan.si/slv/Knjizni-program/Knjizni-program/Knjige/Bralec-zbirka/Mala-zivljenja> (10. 9. 2014).

IZJAVA O AVTORSTVU

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Maja Škufca

Ljubljana, 26. september 2014